C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“, Dunaj V. Zentagasse 5.

Štev. 13. V Trstu, v soboto 1. julija 1911. Leto IV.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKIH ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:
za celo leto . . . . . 4·40 K
za pol leta . . . . . 2·20 K
za četrt leta . . . . 1·10 K
Posamezna številka 18 vin.

Po volitvah.

Bienerthova vlada je razpustila parlamet z namenom, da porazi socialno demokracijo in dobi večino, ki ji bo dovoljevala vse kar zahteva. In v ta namen ji tudi ni manjkalo dobre volje. Socialni demokratje naj bi zgubili večje število mandatov — dr. Pattai je že ob času volitev povedal, da kakih osemnajst — in Bienerth bi lahko še nadalje vladal. Toda gospod Bienerth se je kruto zmotil. Volitve so izpadle povsem drugače kakor si jih je želel. Izvoljenih je dosedaj 81 socialnih demokratov in volitve v Galiciji še niso končane. Res imamo dosedaj še nekaj manj mandatov nego v prejšnjem parlamentu, toda število naših glasov je od zadnjih volitev sem močno naraslo.

Strahovit polom pa so doživeli krščanski socialci na Dunaju. Tam je njih stranka popolnoma ubita. Glavno mesto države se je rešilo sramote, ki je morila vse svobodne duhove; smrtno ranjen se valja klerikalni zmanj v prahu in prsi, ki jih je petnajst let tlačila mora srednjeveškega nazadnjaštva, dihajo svobodneje. Krščansko socialna stranka na Dunaju je uničena in to je zarja novega dneva, prva ura novega življenja v tej zatemneli, zbegani državi.

Zmaga na Dunaju je sijajnejša, nego je mogel upati največji optimist. Korupcija krščansko socialne stranke je pač morala omajati trdno disciplino, s katero se je črna armada vedno bahala. Ko je Bienerth razpustil parlament, si nikdo ni upal misliti, da bo polom krščansko-soc. stranke tako grozovit. Vsi črni generali po vrsti so padli in nobeden se ne vrne več v državni zbor. Weiskirchner je prišel v dveh okrajih v ožjo volitev, toda v obeh je pogorel. Gessman, ki je zbežal iz glavnega mesta in kandidiral v provinci kjer je mislil, da bo bolj varen, je tudi sijajno propadel. In Pattai, ki je še ob času volitev izrazil, da morajo socialni demokratje zgubiti najmanj osemnajst mandatov, se niti sam ne vrne v zbornico. Drugi poraženi krščansko socialni generali so: Princ Lichtenstein, dunajski župan dr. Neumayer, Hierhammer, prejšnji železniški minister Wittek, grof Thun in Bielohlavek.

Vsi ti so podlegli: le nekaj brezpomembnih korporalov se je rešilo po deželi in še ti beže iz oficijelne stranke kakor pred hudo uro. Omajali so se stebri, ki so izgledali kakor bi bili postavljeni za večnost in izkazalo se je, da toliko hvalisana disciplina krščansko socialne stranke ni nič druzega, nego le terorizem od zgoraj, spodaj pa pomanjkanje samozavesti, vzajemno nezaupanje in strah pred vohunstvom in denuncijacijo. Komaj so Dunajčani spoznali, da zmaj ni nepremagljiv, pa so se polotili boja, da ga premagajo in pri ožjih volitvah so ga tudi slavno in sijajno premagali.

To je zgodovinsko pomembni dan za vso Avstrijo, ker oznanjuje očiščenje vse naše okužene politične atmosfere. Veselje nas navdaja ob misli, da je ta sijajen uspeh v prvi vrsti plod neumornega in sistematičnega dela naših dunajskih sodrugov.

Ta velikanski polom pa tudi ne bo ostal brez uspeha za dežele koder bivajo Slovenci. Tudi tukaj bo prišel za klerikalce plačilni dan. Tudi tu so klerikalci že prekoračili vrhunec svoje moči in njih voz se že nagiblje navzdol. Nič jim ne bo pomagalo, da so po dunajskem porazu začeli delati mejo med seboj in dunajskim krščanskim socializmom. To nam priča lepo število glasov, ki so bili oddani za naše kandidate in ti glasovi so se v mnogih krajih podvojili napram zadnjim volitvam l. 1907. Vsem dvomljivcem pa mora biti danes jasno: Nikogar se nima klerikalizem tako bati kakor socialne demokracije. In kakor je dunajski mrak pregnala socialna demokracija, tako mora tudi pri nas biti socialna demokracija tista armada, ki vrže rimski klerikalizem med Slovenci ob tla. Treba je vztrajnega in neumornega dela, da to izvedemo. Kar je bilo mogoče na Dunaju, mora biti mogoče tudi na Slovenskem.

* * *

Dunaj šteje 33 volilnih okrajev, ima torej 33 poslancev v parlamentu. Od teh je imela doslej krščansko socialna stranka večino. V prejšnjem parlamentu jih je imela dvajset, socialni demokratje 10, svobodomiselci pa 3. Sedaj pa je razmerje popolnoma drugačno. *Absolutno večino dunajskih mandatov imajo socialni demokratje* in s tem je pridobljen Dunaj za socialno demokracijo. Sedanje razmerje je sledeče: Socialni demokratje imajo 19 poslancev, nemški svobodomiselci 10, krščanski socialci pa 4.

Polom krščansko-socialne stranke in pa neizpolnjene želje Bienertha in njegovih dragih pa so povzročile, da so pričeli ministri drug za drugim lezti z ministrskih stolčkov. Demisijonirali so: Weiskirchner, Glombinski in Bienerth. Trgovinsko ministrstvo bo začasno vodil sekcijski šef dr. Mataja, železniško ministrstvo pa sekcijski šef dr. vitez pl. Röll.

* * *

Sedaj tudi lahko podamo svojim čitateljem pregled izvoljenih socialnih demokratov. Stranka ima v novem parlamentu 81 mandatov in sicer:

Nemških:

Franc **Schuhmeier**, Dunaj, Leopoldovo mesto 2.
Franc **Silberer**, Dunaj, Landstrasse 2.
Leopold **Winarsky**, Dunaj, Landstrasse 2.
Franc **Domes**, Dunaj, Margareten.
Franc **Reifmüller**, Dunaj, Mariahilf. 1.
Karl **Leuthner**, Dunaj, Mariahilf. 2.
Jakob **Reumann**, Dunaj, Favoriten 1.
Dr. Viktor **Adler**, Dunaj, Favoriten 2.
Lavrenc **Windholz**, Dunaj, Simmering.
Ljudevit **Wutschel**, Dunaj, Meidling.
Viljem **Schiegl**, Dunaj, Hietzing.
Ferdinand **Skaret**, Dunaj. Rudolfsheim.
Avgust **Forstner**, Dunaj, Fünfhaus.
Franc **Schuhmeier**, Dunaj, Ottakring 1.
Anton **David**, Dunaj, Ottakring 2.
Karl **Volkert**, Dunaj, Hernals.
Dr. Viljem **Ellenbogen**, Dunaj, Brigittenau.
Karl **Seitz**, Dunaj, Floridsdorf.
Ivan **Smitka**, Ebreichsdorf.
Josip **Tomschik**, Liesing.
Anton **Schlinger**, Krems.
Engelbert **Pernerstorfer**, Dunajsko Novo mesto.
Emil **Polke**, Št. Polit.
Dr. Karl **Renner**, Neunkirchen.
Ljudevit **Bretschneider**, Lihenfeld.
Anton **Weiguny**, Linec 3.
Josip **Pongratz**, Gradec 3.
Janez **Resel**, Gradec 4.
Dr. Mihael **Schacherl**, Marijino Celje.
Vincenc **Muchitsch**, Rudnik na Štajerskem.
Arnold **Riese**, Beljak.
Simon **Abram**, Inomost.
Oton **Glöckel**, Jahimov.
Arnold **Hillebrand**, Aš.
Ferdinand **Hanusch**, Kracov.
Anton **Schäfer**, Liberec okolica.
Edvard **Rieger**, Dječin.
Josip **Seliger**, Teplice, okolica.
Dominik **Löw**, Karlovi vari, okolica.
Franc **Palme**, Jahimov, okolica.
Albin **Dětsch**, Cheb, okolica.
Hans **Jokl**, Würbental.
Jurij **Grigorovici**, Černovice.

Češki:

Anton **Němec**, Praga 7.
Dr. Lev **Winter**, Smihov 2.
Dr. Bohumir **Šmeral**, Žižkov 2.
Ljudevit **Aust**, Kladno.
Viljem **Černy**, Slani okolica.
Fran **Biňovec**, Roudnice okolica.
Rudolf **Jaroš**, Češki Brod.
Anton **Svečěny**, Smihov, okolica.
Ljudevit **Pik**, Rokicani okolica.
Fran **Modraček**, Beročin okolica.
Gustav **Haberman**, Plzenj okolica.
Ignac **Klička**, Přibram okolica.
Ferdinand **Jirasek**, Chrudim okolica.
Fran **Hňatek**, Chotěboř okolica.
Josip **Hybeš**, Brno okolica.
Jan **Prokeš**, Moravska Ostrava.
Jaroslav **Stejskal**, Jamnice.
Jaroslav **Marek**, Přerova.
Rudolf **Bechině**, Prošnice.
Vlastimil **Tušar**, Brno zunanja okolica.
Fran **Tomašek**, Moravska Ostrova, okolica.
Metod **Charwaxt**, Unčov okolica.
Karel **Vaněk**, Boskovice.
Jan **Filipinsky**, Blansko okolica.
Fran **Svoboda**, Krumlov okolica.
Peter **Cingr**, Radvanice.

Poljski:

Ignac **Daszynski**, Krakov 4.
Dr. Sigismung **Marek**, Krakov 4.
Dr. Herman **Diamand**, Lvov.
Josip **Hudec**, Lvov 7.
Dr. Herman **Liebermann**, Przemysl.
Ignac **Daszynski**, Krakov okolica (namestnik) Klemensievicz).
Tadej **Reger**, Fryštat.
Andrej **Moraczewski**, Stryj.

Italijanski:

Dr. Cesar **Battisti**, Trident.
Valentin **Pittoni**, Trst 1.
Ivan **Oliva**, Trst 4.

Na novo so izvoljeni: Silberer, Domes, Reifmüller, Leuthner, Winter, Schiegl, Volkert, Schlinger, Polke, Dr. Schacherl, Hillebrand, Jokl, dr. Šmerjal, Jirasek, Hňatek, Stejskal, Jaroslav, Marek, Bechyně, Tušar, Charwat, Navratil, Vaněk, dr. Sigismund Marek, Reger, Battisti.

Schuhmeier in Daszynski sta izvoljena po dvakrat. Winarsky, Resel, Černy, in Svo-

boda zastopajo druge okraje kakor v zadnjem parlamentu.

Izmed prejšnjih poslancev, izmed katerih nekateri niso več kandidirali, niso izvoljeni: Ausobsky, Beer, Beutel, Bösmüller, Eldersch, Freundlich, Gruber, Hackenberg, Hannich, Höger, Holzhammer, Lukas, Müller, Niessner, Reitzner, Schlossnickel, Schrammel, Spielmann, Tuller, Tuppy, Folber, Hornof, Josip Hudec, Johanis, Pospišil, Remeš, dr. Soukup, dr. Kunicki, Avancini, Scabar.

Krvave volitve v Galiciji.

V Drohobyczu je pri volitvi došlo do ljutih spopadov med Poljaki in Zionisti. Rekvirirano vojaštvo je rabilo orožje. Mlad poročnik, ki je vodil vojaštvo, je najprvo z nasajenimi bajoneti napadel pred voliščem zbrano množico, ki se je razkropila na vse strani. Kmalu pa se je zopet nabrala. Po pripovedovanju nadporočnika je bilo na vojake vrženega nekaj kamenja, ki je ranilo častnika, podčastnika in več vojakov. Nadporočnik je pozval — tako pravi sam — množico, da se razide. Ekscedenti so na ta poziv odgovorili s kamenjem in z revolverskimi streli, nakar je **stotnija ustrelila na zbrano množico.** Temu nasprotno pa se od demokratične strani povdarja, *da je vojaštvo streljalo na bežeče ljudstvo.* **Učinek vojaške salve je bil strahoten. Osem mrtvih se je na licu mesta zgrudilo na tla, devet je smrtno nevarno ranjenih** in je le malo upanja, da okrevajo. Lahko ranjenih pa je silna množica ljudi. Med ubitimi sta tudi zdravnika dr. *Messer* in dr. *Koch.* Prebivalstva se je lotilo nepopisno ogorčenje in razburjenost vsled brutalnega nastopa vojakov.

Po krvavih spopadih je vojaštvo zagradilo volišče in tudi legitimiranih volilcev niso pustili skozi kordon.

Vlada bi rada prikrila grozo krvavih dogodkov v Drohobyczu; ampak vse olepševanje ji ne bo pomagalo in vse zavijanje ne odvzame odgovornosti z njenih pleč. Poseben poročevalec »Neue Freie Presse“ poroča o krvavih dogodkih: Raba orožja ni bila po mnenju tukajšnjih krogov brezpogojno potrebna, **nekrvava ataka konjenice bi bila popolnoma zadoščala** za razkropitev množice. Kakor strela z jasnega so bili prvi streli. Zakaj nekaj minut prej ni človek **ničesar opazil, kar bi bilo dalo sklepati, da bo vojaštvo streljalo, nepričakovano je počilo pet salv.** Množica se je bliskoma in z nepopisnim vriščem razkropila na vse strani, ampak kroglje so jo dosegle; tako si je razlagati dejstvo, *da je več kot polovica ranjencev zadetih na begu v hrbet.* Kakor trava pod koso, tako so padali ljudje pod puškami na tla. Kroglje niso prizanašale nedolžnim gledalcem na balkonih; tako se je zgodilo, da je bil ustreljen človek v prvem nadstropju močno obiskanega hotela „Boulevard“. Za trenutek je nastopil mir in očesu se je razgrnila vsa katastrofa. Zbeganost prebivalstva je bila nepopisna. Ljudje so begali kakor blazni iz mesta na prosto. Vsepovsod se je razlegal jok in stok, ki je pretresal človeku kosti in mozeg. V prvem strahu so pripovedovali ljudje kar o celih stotinah ubitih demonstrantov; vsak je tekal okoli, da poišče svojce. Ker ni bilo rešilnih voz na razpolago, so ranjence na znanih galiških lesenih vozeh pripeljali v bolnico; druge ranjence in mrliče so pasantje na rokah odnesli. Prizori, ki so se odigravali, ostanejo nepozabni vsem, ki so jih doživeli. Neznani ljudje so se objemali in poljubovali, od veselja, da so odnesli celo kožo. Med ubitimi je par Rusinov, enajst Židov in troje Poljakov; ponoči so umrli v bolnici še trije ranjenci, tako da znaša število ubitih žrtev dvaindvajset. **Med žrtvami je največ neudeleženih gledalcev,** tako n. pr. učitelj francoskega jezika Berthelot, **tri žene,** en akademik in **en otrok;** ostali so **po večini delavci;** tudi bogati trgovec Mühl se nahaja med mrliči.

* * *

Drohobycz, 25. junija. Za pravilno ocenitev vojaškega nastopa so važne naslednje podrobnosti: francoski državljan Berthelot je v trenotku, ko je vojaštvo pridrvelo v Strijsko ulico, ubežal v trgovino, trgovec je brž spustil železne rulete; ampak kroglja prebila rulete in ubila Berthelota v trgovini. — Ubiti monter Wilczynski, oče štirih otrok, se je podal ravno na volišče, da voli vladnega kandidata dr. Löwensteina. Wilczinskega je zadelo več projektilov, vendar je zbral vse svoje sile in zbežal. Ko je hotel pristopiti neko ograjo, ga je žandarm z bajonetom prebodel. — Sivilja Gästles je šla ravno na delo, ko jo je zadela smrtonosna kroglja; dekle je bilo ravno na oklicih. Voznik Koch iz Boryslave je ravno peljal volilca na volišče, ko ga je vojaška kroglja vrgla s kozla. — Eden izmed ubitih je sedel v gostilni, ko ga je zadela kroglja. — Dvanajstletni krčmarjev sin Schachter je opazoval živahno gibanje z balkona, ko ga je usmrtila kroglja. Od vojaške strani pripovedujejo, da je z balkona bil oddan strel na vojake, in natveziti hočejo svetu, da je mladi fant streljal.

Z denarjem se ne opere krvavi madež.

Drohobycz, 25. junija. Dr. Löwenstein je izročil v roke župana dr. Jarosza 10.000 kron za rodbine nesrečnih žrtev.

Gospodarski razvoj in človeška volja.

Napisal Karel Kautsky.

(Konec.)

Kapitalistični proizvajalni način se je rodil v času, ko so obnemogli proletarci kar kupoma ležali na cesti — parasitne, družabno nepotrebne eksistence! Kapitalist, ki jih je sprejel v svojo službo, je bil njih odrešenik, njih »kruhodajalec« ali »delodajalec«. Kakor pravijo danes in kar nič lepše ne zveni. Druge poti za svoje življenje niso videli in tudi možnosti ne, da se kapitalistu upró. Ampak sčasoma se je razmerje premenilo. Proletarci so se razvili iz nadležnih beračev, ki so jih kapitalisti iz samega sočutja sprejemali v službo, v delavski razred, od katerega živi vsa družba; kapitalistova osebnost pa postaja od dne do dne nepotrebnejša v proizvajalnem procesu, kar akcijske družbe in trusti prav očitno razglašajo. Nekdaj gospodarska nujnost postaja mezdno razmerje zmerom bolj razmerje moči, ki ga državna oblast vzdržuje, toda proletarijat postaja najštevilnejši razred v državi in tudi v vojski, na kateri sloni državna oblast. V visoko razviti industrijski državi, n. pr. v Nemčiji ali na Angleškem, ima proletarijat že danes moč, da si osvoji državno oblast, in že danes obstoje gospodarski pogoji za nadomestitev kapitalističnih obratov z družabnimi obrati s pomočjo državne oblasti.

Ampak proletarijat se še ne zaveda v zadostni meri svoje moči. Posamezne plasti se zavedajo, celota pa še ne. Kar more, stori socialna demokracija, da zbudi v proletarijatu to zavest. Tudi tu s teoretično izobrazbo, toda ne samo ž njo. Vpešnejše za vzgojo te zavesti kot vsa teorija je dejanje. S svojimi vspehi v boju zoper sovražnika najrazločnejše kaže socialna demokracija proletarijata njegovo moč in s tem najvspešnejše dviguje njegovo zavest. Te vspehe pa je pripisati okolnosti, da vodi socialno demokracijo teorija, katera omogočuje zavednemu, organiziranemu delu proletarijata, da v danem trenotku razvije svojo največjo moč.

Strokovno delovanje je izven anglosaškega sveta od vsega početka budila in oplodila luč socialno-demokratičnega spoznanja.

Poleg strokovnih vspehov so dvignili vspešni boji za parlamente in v parlamentih, zavest in moč proletarijata. Ne le z gmotnimi dobički, ki so odpadli v teh bojih posameznim proletarskim plastem, temveč predvsem s tem, da so neposestne, uplašene in brezupne ljudske mase uzrle novo silo, kl je drzno začela z vladajočimi silami boj, ki je izvojevala zmago za zmago in ki ni bila nič drugega kot organizacija neposestnih ljudi.

V tem obstoji veliki pomen majskega slavlja, v tem leži pomen volilnih bojev in bojev za volilno pravico. Zmerom ne donašajo proletarijatu znatnih gmotnih dobičkov, včasih ti dobički niso v nobenem razmerju z bojnimi žrtvami, vendar pa pomenjajo, kjerkoli zmagoslavno končajo, neznansko naraščanje proletarskih sil, ker mu dramijo zavest lastne moči in mu bodre energijo njegove volje v razrednem boju.

PODLISTEK.

„Postopač“.

(Spisal F. S.)

Solnce se nagiba proti goram. Z zadnjimi žarki obseva prijazno vasico B...., katere prebivalci so na prvi pogled precej premožni. Vsaj ob cesti stoje samo velike hiše z obširnimi gospodarskimi poslopji. Pa tudi prav pobožni so prebivalci te vasi — vsaj na zunaj — ker skoraj na vsakem razpotji je križ, na vsaki hiši pa so nad vratmi ali pa med okni v živih barvah okorno naslikani svetniki. Kmet, ki ima na koncu vasi svojo hišo, pa je gotovo najbolj pobožen, ker ima med okni gornjega nadstropja naslikanega svetega Florijana, nad hišnimi vratmi pa sliko, ki bi najbrž imela predstavljati svetega Marka, ker poleg svetnika z nerazmerno veliko glavo je nekaka čudna, levu podobna zver s človeškim obrazom, ki je široko raztegnjen kakor bi se smejal. Izmed usten tega obraza pa gledajo veliki zobje kakor bi imel žago v čeljustih.

Po vasi sem prihaja postaren mož, kateremu se na prvi pogled vidi, da je potujoč rokodelec. Visoko postavo odeva precej oguljena obleka, noge tiče v raztrganih čevljih, ki so skoraj brez podplatov. Podolgast koščen obraz je obroljen s temnorjavo brado, ki je že precej pomešana z belimi nitmi, izpod širokega klobuka pa nekam otožno gleda dvoje velikih modrih oči.

Popotnik je obhodil že skoraj vso vas ter prosil prenočišča in malo hrane, ker ta dan še ničesar ni dobil za svoj lačni želodec. Potrkal je na marsikatera vrata, toda povsod zaman. Tu so mu zaprli vrata pred nosom, tam so ga zmerjali, drugod zopet odpravljali v božjem imenu in tako naprej. Kmet stoji razkoračeno pred pragom in grdo gleda prišleca. Ko ta poprosi za prenočišče in nekaj za svoj lačni želodec, se zadere kmet nad njim: »Pojdi lenuh odkoder si prišel. Če bi hotel delati, bi imel vsega dovolj, jaz ti ne dam ničesar. Imamo že itak dovolj postopačev«. To rekši stopi kmet v vežo in zaloputne vrata za seboj.

Popotniku se srda in žalosti porosi oko. Nadejal se je, da bo vsaj tukaj dobil za to noč streho in pa kak grižljej. Toda videl je, da se je pri teh krščanskih ljudeh bridko zmotil. — — Cel šop svetnikov naslikanih na hiši, a v njej kamnita srca. Krščanstvo na zunaj, v srcu pa nič. Naj si pride še tako beden ali potreben človek, odpodijo ga kakor psa.

Poda se zopet naprej, dasi komaj vleče noge za seboj. Toda kaj si hoče začeti v tem gnezdu, kjer prebivajo sami brezsrčni ljudje? Nazivljajo ga postopača! Očitajo mu zakaj ne dela!.... Zakaj ne dela! Enostavno zato, ker ga nihče ne sprejme v delo! Povsod je že povpraševal za delo, a nikjer ga ni dobil. Ves onemogel je že od hoje in želodec kruli, da je joj. Toda pomoči ni od nikoder. Rad bi opravljal tudi delo na polju in travnikih, toda kmetje ga ne marajo sprejeti niti za hrano in prenočišče.

Stemnilo se je že. Popotnik je že začel premišljevati ali se naj vrne in brezsrčnim vaščanom nekoliko zakuri, da se maščuje za njih trdosrčnost. — Toda ne! — Kaj bi pa imel od tega, ako bi enemu ali drugemu spustil rdečega petelina v streho? Gladu si tem vendar ne more potolažiti. — Že se je oziral naokrog, kje bi našel primeren prostor za prenočišče na prostem, ko pridrdra voz s čudno vprego: konjem in kravo skupaj. Voznik je bil mlinar iz sosednje vasi, ki je vozil moko v trg in se ravnokar vračal. Popotnik ga zaprosi, da bi smel prisesti na voz, kar mu mlinar tudi dovoli.

Med potjo pripoveduje popotnik mlinarju svoje gorje. Pripoveduje mu, kako ga je zadnja bolezen potlačila, vsled česar je zgubil delo. Mojster je že komaj čakal, da se odkriža postarnega in oslabelega delavca in na njegovo mesto vzame mladega, močnejšega. Ko je ozdravil, ni več dobil dela in moral je odpotovati. Potuje že več mesecev, a dela ne dobi nikjer. Ne preostaje

Ničesar se naši nasprotniki bolj ne boje kot tega, da se zmerom bolj zavedamo svoje moči. Saj vedo, da jim orjak ni nevaren, dokler se ne spomni svoje moči. Da potlačijo to zavest, to je njih glavna skrb, celo gmotne koncesije so jim manj zoperne kot moralne zmage delavstva, ki dvigujejo v njem zavest moči. Zatorej se pogosto bojujejo mnogo krepkejše za avtokracijo v fabriki, za »oblast gospodarja pod svojo streho,« nego proti zvišanju mezde, odtod njihovo zagrizeno sovraštvo proti majskemu slavlju, odtod njihovo stremljenje, da zadavijo splošno in enako volilno pravico vsepovsod, kjer prebivalstvu preočitno pokazuje zmagoslavno, neudržno prodiranje socialne demokracije. Ne priganja jih k temu strah pred socialno-demokratično večino — preden se to zgodi poteče še nekaj volitev. Ne, strah jih je, da vzbude vedne volilne zmage socialne demokracije proletarijatu zavest lastne moči, da uplaše njegove sovražnike, da odreče državna oblast in da se preobrnejo vse razmere v državi.

Zategadelj moramo biti pripravljeni, da nam naša velika volilna zmaga donese naskok na obstoječo državnozborsko volilno pravico — kar pa ne pomenja še vspešnosti tega naskoka. Narobe, ta naskok utegne zbuditi boje, ki zadajo obstoječim silam slednjič še težje in še nevarnejše poraze kot naše volilne zmage.

Pač je resnica, da naša stranka ne zaznamuje samo zmag, temveč tudi poraze. Ampak ti porazi nas tem manj uplaše. Čim višje povzdignemo svoj pogled nad lokalno in časovno omejenost, čim bolj gledamo na naše gibanje v njega celoti, kakor se razvija že duh človeškega rodu med vsemi narodi. Neudržno in urno napredovanje celokupnega proletarijata nam postane vzlic posameznim hudim porazom tako očitno, da nam nič na svetu ne oslabi zaupanja v končno zmago.

Če motrimo podrobne boje iz stališča celotnega družabnega razvoja, tem jasnejši nam je in tem silnejši končni smoter vsega našega stremljenja, osvoboditev delavskega razreda in človeštva sploh od vsakega razrednega gospodstva, tem plemenitejše je naše podrobno delo, ki neprestano vsiljuje proletarijatu življensko voljo, tembolj se vsled sijajne bojne nagrade stopnjuje njegova volja do revolucijske strasti, ki pa ni nesmisel na vznemirjenost presenečenja, temveč sad jasnega spoznanja.

Na tak način je socialna demokracija doslej uplivala na hotenje proletarijata; dosegla je tako sijane vspehe, da ni najmanjšega povoda za izpremembo metode.

Časopisje je najmočnejše orožje v političnem in strokovnem boju. Zaradi tega je najsvetejša dolžnost vsakega delavca, da se naroči na delavski časopis. „Zarja“ izhaja vsak dan, prinaša zanimive novosti in slovit roman „Mati“. Vsaka rodbina, vsaka hiša mora biti naročena nanjo. Naš napredek in naš ponos zahteva to!

Železničarje pa še posebej opozarjamo, da zahtevajo povsod svoje strokovno glasilo „Železničar“. Marsikateri slovenski železničar je naročen na nemško glasilo dasiravno ga mnogokrat ne razume popolnoma. Ker pa imajo slovenski železničarji glasilo v svojem jeziku, je njih dolžnost, da ga naročajo in marljivo čitajo. „Železničar“ poroča ravnotako kakor „Eisenbahner“ o sveh za železničarje važnih zadevah in prinaša vrhutega mnogo poučnega in zanimivega gradiva.

---

mu torej drugega nego potovati dokler ne dobi delo, ali da se zgrudi na cesti od truda in gladú.

Mlinar ga je tudi umel, in to tembolj, ker je bil sam siromak in je svoj čas tudi precej skusil na potovanju. Stalo ga je mnogo truda in dela predno si je pridobil toliko, da je mogel vzeti mlin v najem in kupiti vprego, s katero je privažal žito v mlin in odvažal moko.

Ko se pripeljeta do mlina, je mlinar nudil popotniku prenočišče in ž njim delil svojo večerjo. —

Drugo jutro je potnik znatno okrepčan zopet odhajal z upanjem, da kmalu dobi delo. Toda njegov up je kmalu splaval po vodi. Nasproti mu primaha vsem »postopačem« dobro znana postava: »angelj varuh,« ki ga osorno vpraša za izkazila. Ko mu jih popotnik pokaže, se zadere orožnik nad njim:

»Kakor vidim, že tri mesece ne delate več. Ali ne veste da je postopanje prepovedano?«

Na ugovor popotnika, da bi rad delal, a da ne more dobiti dela, nima orožnik drugega odgovora nego: »V imenu postave, pojdite z menoj!«

Popotnik se ni branil, ker je vedel, da bo vsaj za nekaj dni preskrbljen, in odšel je z »angeljem varuhom.«

Strokovno gibanje in razredni boj.

II.

Strokovni boj je v prvi vrsti boj za delitev delovnih dohodkov. Delavčeva mezda je samoustvarjen proizvod, ki nastane iz žive delovne moči in mrtvih proizvajalnih sredstev. Ker daje podjetnik delavcu proizvajalna sredstva na razpolago, si pridrži od delovnih dohodkov večji del kot profit ali nadvrednost. Tendenca njegovega stremljenja je torej iz čisto sebičnih razlogov, da kolikor možno zviša svoj delež nadvrednosti. To ga naravno nagiba, da prikrajša delavcu mezdo, ali pa da zviša proizvajalno moč dela v svojem obratu. V obeh slučajih pa je iz tega izvirajoč učinek v protislovju z bistvom in notranjimi zakoni kapitalističnega proizvajanja. Kar ta potrebuje, je trg, ki neprenehoma širi in s tem zagotavlja in odpira proizvajanju vire za razpečavanje. Za nemoteni tek proizvajanja je predpogoj vsporedno naraščajoča odjemalna moč, kateri pa nasprotuje stremljenje podjetnikov za znižanje delavskih mezd. Ker je delavec tudi konzument, je tudi konzum odvisen od kupovalne moči delavca. Visoke mezde so torej iz stališča zdravega ljudskega gospodarstva neobhodni pogoj mirnega in zdravega razvoja.

V tem protislovij polnem gibanju je torej strokovno gibanje socialni regulator. Višje mezde, ki jih posamezne delavske kategorije tem potom dosežejo, vplivajo v svoji celoti v ljudskem gospodarstvu s tem, da zvišajo kupovalno moč mas ter na ta način ustvarjajo nadaljne razvojne pogoje proizvajanja. Na ta način zmanjšuje strokovno gibanje socialno napetost v kapitalistični družbi s tem, da zahteva boljše življenske pogoje za delavstvo. Njegovo učinkovanje, ki obstoji v neprestanem povišanju delovnih dohodkov, prepreči propad delavskega razreda v absolutno bedo, za katero stremijo tendence kapitalističnega razvoja.

Na prvi pogled je strokovno gibanje dozdevno izvrstno sredstvo za ohranitev kapitalističnega gospodarstva, ker je njegovo delovanje v korist mirnega proizvajalnega razvoja očividno, med tem ko stremi socializem za tem, da se kapitalistična družba čimprej nadomesti s socialistično. Priznamo, da takozvani »končni cilj« socializma ne more biti cilj programa strokovnega gibanja. Toda s tem, da strokovno gibanje s svojim delom sedanjosti izpolnuje določeno nalogo, mora tudi v teoretičnem spoznanju biti na jasnem, kam vodi ta razvoj. In tu ni dvoma, da vodi kapitalističen razvoj brez psihologičnih protitendenc strokovnega odpora neizogibno v bedo in popolno telesno in duševno degeneracijo proletarijata. V tem pa vidi hitreje premaganje kapitalizma le isti, ki smatra degenerirani proletarski razred zmožnim nositeljem zgodovinskega razvoja, in ki prepušča naključju končno popolno zmago socialistične misli. Iz tega stališča strokovno gibanje temeljito zanikuje pogostoma slišan rek: »postati mora še slabše, predno bo bolje«. Strokovna praksa je najprej delavski razred učila strategično voditi discipliniran gospodarski razredni boj, ki loči delavstvo od buržoazije na gospodarskem kakor na političnem polju. Razredni boj je torej v pravem pomenu strokovni boj, ker so interesi brezposestnih in odvisnih vselej nasprotni interesom posestnikov proizvajalnih sredstev. V tem pa ničesar ne spremeni dejstvo, ki se včasi dogaja pri važnih mezdnih bojih, da je en del javnega, takozvanega meščanskega mnenja na strani delavstva. To se pa vselej dogaja le v toliko, v kolikor so takozvani meščanski politiki srednjega stanu, ki so navezani na gotove dohodke, ogroženi v svojem socialnem interesu po karteliranem in koaliranem podjetništvu kot posestniku proizvajalnih sredstev. Na drugi strani pa delovni boji zadnjega časa in vsa znamenja, ki se pojavljajo v podjetniških organizacijah ne pripuščajo nobenega dvoma, da je v vseh prihodnjih, delavstvu vsiljenih mezdnih bojih računati s trdovratno neodjenljivostjo združenega podjetništva, in da ostra nasprotja vedno bolj silijo k izrecnim razrednim bojem.

Vsak uspeh, ki so ga delavci pridobili in ga bodo še v prihodnje pridobili v teh bojih, služi v zadnji vrsti revolucijonarnemu načelu. Uspeh, ki pomore delavcu do višje mezde in krajšega delovnega časa, ga ob enem približa splošnemu kulturnemu nivôu, kar pa zopet vsebuje novo razširitev potrebščin. Vsaka razširitev potrebščin pa vzbuja v njem nove kulturne potrebe, od katerih neprestanega razvoja je odvisen napredek in povzdiga človeštva.

V vsakem še tako majhnem uspehu kot učinku strokovne akcije se nahaja del revolucijonarne moči, ki spodbuja k novemu delu in novim uspehom. Le razred, ki napreduje korak za kor kom in ki si odpira vire izobrazbe in spoznanja, bo uresničil ideale socializma. Vsako zboljšanje, ki ga doseže delavstvo v strokovnem gibanju, sproži novo silo, ki ojači odpor in bojno zmožnost delavstva. Strokovni boj je torej razredni boj v najboljšem pomenu, ki zagotavlja napredek proletarijata. Parvus piše v svojem spisu »Socializem in socialna revolucija«:

»Države in kapitalizma ni možno premagati v enem boju«. Je torej doba razrednih bojev v kateri se nahajamo in v kateri moramo vedno računati z novimi napadi, pri katerih je včasi mogoč tudi poraz. Toda iz teh bojev se bo delavski razred povzdignil in z močjo znanstveno razvitega prepričanja stremil za svojim ciljem, s katerim bo premagan kapitalističen družabni red.

„Nič se ne naredi“.

Neštetokrat se sliši na shodih, v zasebnih pogovorih ali pa pri kozarcu ta rek. V rezignirani brezupnosti, topi vdanosti kakor v neizprosno usodo, vskipevajoče in v srditi gesti, kakor je pač temperament nezadovoljneža, se vedno in vedno sliši: „Nič se ne naredi“. Kmalu se najde enako misleče pristaše, ki si v navidezno modrem prevdarku predočujejo dejstva, da imamo strokovno društvo, društvo strojevodij in koalicijo in da se vkljub temu „nič ne naredi“.

Ljudje so nehvaležne stvari ne le napram drugim, temveč tudi napram samim sebi. Za dejstva in dogodbe, ki so nam v korist imamo ne le slab spomin, temveč mnogokrat niti ne opazimo sprememb, ki se dogajajo pred našimi očmi. V teku pojavov se le prelahko prezre stvari, ki se dogajajo in ki dajejo času in razmeram drugo obliko. To ima seveda tudi svoje naravne vzroke. Kakor se vdeležujemo gibanja zemlje, ne da bi ga opazili, ravnotako se nam godi v socialnem življenju in dnevnih malenkostih poklicnih razmer. Preustroj v socialnem in gospodarskem oziru se vrši neizrečeno počasi. Vsled tega se nam dozdeva, kakor bi ostalo vse pri starem, med tem ko se vedno in vedno vrši preustroj, ki ga opazimo šele tedaj, ako postojimo in temeljito premotrimo pot, po kateri smo dosedaj hodili. In ravno mi železničarji bi v našem vsakdanjem vrvenju za napredkom morali včasi obrniti naš pogled nazaj in premotriti tako je bilo nekdaj in kako je sedaj, da tem potom osvežimo občutke za tedanje in sedanje razmere. Res je, in nihče ne more tajiti, da nam danes še mnogo manjka do upravičene zadovoljnosti in da so razmere

na vseh koncih in krajih potrebne reform in zboljšanja. Žitje železničarja ni nikaka obljubljena dežela in smelo bi bilo, ako bi kdo tajil, da imamo vzroke za nezadovoljnost. In bilo bi morebiti tudi nenaravno, ako bi bilo drugače. Nikdar še ni bilo slišati, da bi se izvršile temeljite socialne spremembe v par dnevih, tednih ali pa v par letih, ker v resnici potrebujejo desetletja za popolni razvoj. Pri našem premotrivanju razmer pa tudi stojimo nasproti stvarem in položaju, ki imajo kot del socialnih naprav precejšno dobo postanka in razvoja za seboj in ki gotovo niso šele od včeraj.

V stremljenju za zboljšanje razmer mora torej vsaka plast in vsaka organizacija premagati velike težkoče. Pri tem pa zadene naporne stile, ki so globoko vkoreninjene v zgodovini. Vsled tega se torej vsak napredek jako počasi razvija, mesto da bi se hitro razvijal kakor želijo nekateri. Treba je premagati težkoče in malenkostne zavidneže, ki so po številu in vplivu mogokrat večji nego se domneva. In če bi res ne šlo naprej, ali bi bil to dokaz, da „se nič ne naredi"?

Eno spoznanje zasluži pred vsem, da postane skupna last vseh tovarišev. Spoznanje namreč, da to kar se na kakršenkoli način doseže, kaže vedno le stopinjo moči organizirane skupnosti. Nikdar ni prosil kak razred ali pa socialna poklicna skupina več, nego more v slučaju potrebe izsiliti s svojo močjo. Mnenje, pa bo kak razred ali pa privilegiranec prostovoljno in brez vsakega zunanjega pritiska dal kako koncesijo, je prazno in more vplivati le še na otroški razum. Kako velika pa je naša moč in kako daleč sega? Ali smo železničarji že tako daleč, da se lahko smatramo kot združeno celoto, ki nam jamči neomejeno moč?

Da smo od tega idealnega stališča morda še bolj oddaljeni nego vsaka druga poklicna skupina, je dejstvo, da se ga more težko utajiti. Nikjer ni razkosanost tako velika kakor ravno pri nas. To ni bilo le nedkaj, to je žal tudi še danes. Kakor znano, so aspiracije na železničarje v zadnjih letih močno narasle in vsak kdor hoče v javnosti igrati politično vlogo, skuša to s pomočjo železničarjev. Ljudje in stranke, katerim so bili nekdaj železničarji deveta briga v vsakem oziru, se danes pulijo za njih naklonjenost. Pri tem pa drug drugega prekajo v demagogiji in umazanim tekmovanjem.

Da so pojavi, ki nujno otežkočijo enotnost in razpršujejo moči, je jasno. Ali ni ravno rek: „Nič se ne naredi", ki ga kolportirajo nasprotniki vsake sorte v naših vrstah in s katerim se laskajo nerazumu, ki se žalibog še mnogokje nahaja? Na blagodejen način se vtihotaplja razkrajoč strup nevolje in nezaupnosti v veliko telo organizacije, da ga počasi, toda gotovo razdene. Ako bi torej bilo res, da se „nič ne naredi", potem bi se v prvi vrsti moralo preiskati kje je vzrok, da se nič ne naredi in da se ne more nič narediti. Pri tem bi se seveda pokazalo, da pade glavna krivda na dve vrsti tovarišev, da se ne more več storiti. V eno vrsto spadajo isti, ki živijo po svoji navadi tjavendan in se sploh za nič ne brigajo po znanem reku: „Tudi brez mene bo šlo", v drugo pa isti, ki se po prikritih nasprotnikih naše stvari dajo zlorabljati za vsa mogoča posebna stremljenja. Ne more se tajiti, da bi se marsikaj lahko izvršilo, ako bi bilo mogoče priti do pravega edinstva in moči, kar je nujno potrebno. Kdor torej meni, da se ne ne izvrši ničesar ali pa premalo, ima v prvi vrsti vzrok, da nam pomaga nabirati potrebno moč, mesto da očita organizaciji, ki nima tega daru, da bi delala čudeže.

Na srečo pa tolikokrat izgovorjene besede „nič se ne naredi" niso resnične. Nasprotno, izvršilo se je v zadnjih letih mnogo, kar koristi splošnosti kakor tudi poedincem. Ne bodemo naštevali vseh teh ugodnosti, ki smo jih pridobili kot uspeh naših bojev, To so in ostanejo uspehi, ki gotovo ne pridejo po naključju in ki bi bili prav gotovo izostali, ako bi si jih ne bili izvojevali z združenimi močmi. Dejstvo je, da se nikjer ne more tako izdatno zastopati interese vsakega posameznega pri železniških upravah kakor ravno v Avstriji. In to je gotovo uspeh, ki je vpoštevanja vreden.

Sistem osebnih intervencij, proti kateremu se dandanes od gotove strani pojavljajo hinavski pomisleki, tudi ni nič druzega nego ugodnost, da se vidi v železničarstvu enakovrednega kontrahenta z železniško upravo in katerega želje se ne sme prezirati, tudi če pridejo od poedincev. Pomislimo nekoliko na dobo, v kateri ni bilo misliti na naš skupen nastop in v kateri tudi ni nikdo mislil pritožbe poedinca drugače sprejemati nego službenim potom. Toda dnevno majhno delo, ki ga sedaj opravlja organizacija, se mnogokrat podcenjuje in isti, kateri od njega slučajno nimajo osebne koristi, nočejo o njem sploh nič vedeti. Tako pride mnogokrat do jako malenkostnih prepirov v katerih se skuša preračunali v koliko ima slučajno eden ali drugi od kakršnekoli akcije večjo korist.

Toda varujmo se pustiti to napako, da se preveč razraste. Ker medtem ko poglobimo naš pogled v malo dnevno delo, bi se nasprotniku, ki nas neprestano skrbno opazuje, lahko posrečilo nas prehiteti in nepričakovano napasti, ne da bi se mogli ubraniti. Da nasprotnik povsod proti nam mobilizira in da ne prezre nobenega zanj ugodnega trenutka, smo na tem mestu že opetovano dokazali. In v času, ki je vendar predragocen, da bi ga brez koristi zamudili in s samoobtožbami tratili, da se „nič ne naredi", se moramo odločno postaviti in našo moč ojačiti ter odstraniti prepir in utrditi našo organizacijo, da bo v prihodnje mogla več storiti nego dosedaj!

Dopisi.

V kolodvorski restavraciji na Jesenicah tudi ni vse kakor bi moralo biti. Pred nekaj časom je prišel en sprevodnik v to restavracijo ter zahteval zajutrek in pivo. Toda pivo ni bilo za nobeno rabo; bili so le še ostanki, v katerih je plavalo precej smole. Ko dotični železničar vljudno vpraša restavratérja zakaj ne da nastaviti nov sodček, da bi ne bilo treba gostom piti nesnažnih ostankov, ga je ta nahrulil tako surovo, da so se začeli navzoči potniki spogledovati in čuditi restavratérjevi neotesanosti. — Ta slučaj pa ni edin. Drug železniški uslužbenec se je pritožil pri postajenačelniku, da mu je restavratér zaračunal kakor za „tujce", vrhutega pa še obkladal s surovostmi. — Ali so železničarji dolžni kaj takega trpeti? Mesto da bi dobivali zdrava in sveža jedila po primernih cenah kakor se je ta gospod zavezal, pa nas oklada s surovostmi, ako vsega mirno ne prenašamo. Sploh pa kakor smo slišali, mu je ljubše ako železničarji ne zahajajo v restavracijo, ker mu preveč stopajo na prste.

Jugoslovanskim železničarjem na Jesenicah! To klikico bi vprašali kaj ji je naša organizacija toliko na poti, da vedno nad njo rohne. Če že niso skrajno zaslepljeni, morajo vendar tudi oni priznati, da je naša organizacija edina, ki vedno dela v korist uslužbencev. Delajo seveda tudi oni, toda njih delo se temeljito razlikuje od našega. Njih delo obstoji v blatenju nasprotnika in vednem prepiru ž njim. Da tako delo uslužbencem le škoduje, ne pa koristi, je jasno. Vprašamo jih le ali so kaj dosegli za zboljšanje razmer v jeseniški kurilnici? Prav nič. Pravijo, da je g. Kranzer pristaš naše organizacije. To je pa že prav debela laž. Kar se pa tiče 24urnega delavnega časa, pa je resnica, da so ga nekateri delavci sami zahtevali. Da se je znižalo število delavcev, so tudi delavci sami največ krivi, ker so hodili v prostem času opravljati akordno delo, vsled česar je bila opuščena rezervna partija. Tej mizeriji v jeseniški kurilnici je največ kriva nesloga delavcev, ki potem ne vedo nad kom bi se znosili.

Mi se ne ogrevamo za Kranzerja in ga ne maramo v varstvo jemati, ker obsojamo postopanje tega despota. Kar smo navedli, naj bo v pojasnilo. Če pa je bil Kranzer pret leti na kakem javjem ljudskem shodu izvoljen v predsedništvo za toliko časa dokler je trajal shod, se vendar ne more trditi, da je socialni demokrat in da je naš pristaš.

Dokler so bili delavci organizirani v naši organizaciji, je bilo mnogo boljše. Odkar pa pripadajo Z. J. Ž. je mnogo slabše. Saj pa vendar tudi ne morete od nas zahtevati, da vam pomagamo, ko nas pa vedno blatite in napadate. Na ta način se ne boste otresli nemških tiranov in tudi ne zboljšali mizernega položaja. Zadosti se nas je že blatilo, a kadar je bilo treba kaj dokazati, se vam to ni posrečilo in marsikateri se je že kesal radi predolgega jezika. Popolnoma krivično in neumno pa je, nam očitati, da smo narodno brezbrižni. Tozadevna točka našega programa se glasi: „Vsem narodom enake pravice". Zakaj pa ne napadate raditega merodajne faktorje? Menda zato ne, ker se vašim voditeljem ne gre toliko za narodnost, kakor pa za korita. Iščete vzroke vedno le tam kjer jih ni. Bolj pametno bi bilo, da opustite neznačajno delo obrekovanja in laži in da se poprimete resnega in stvarnega dela. Organizirajte se rajši tam kjer so vaši sotrpini in s skupno močjo se borite za boljši obstanek.

Bohinjska Bistrica.

Nek nezadovoljnež se je v »Naši Moči« izrazil, da nekaterim ni bilo všeč, ker smo na binkoštni pondeljek posetili Bohinjsko Bistrico z našim shodom. Mi ne maramo polemizirati s takimi duševnimi revami ter jim odgovorimo le na kratko na njihovo javkanje.

Dopisun govori o propadanju naše stranke. V dokaz, da naša stranka narašča, naj mu služi to, da nam pred leti ni bilo mogoče v Bohinjski Bistrici dobiti prostorov za zborovanje, da nam je pa sedaj povsod na razpolago. Drugič pa to, da je naš kandidat pri letošnjih volitvah dobil v tem volilnem okraju še enkrat toliko glasov kakor leta 1907. Nadalje pravi dopisnik, da je sodr. Dr. Dermota otrobe vezal. Tu pa se je revež zmotil. Res je tisti dan pri Sv. Duhu klerikalni kandidat vezal otrobe, toda njegovo poslušalstvo so bile po veliki večini le ženske. Lagal je tudi dopisnik pri trditvi, da je sodr. dr. Dermota rekel, če bodo izvoljeni socialno demokratični poslanci, da potem ne bo več davkov ne draginje in ne vojske. Pač pa je govornik povdarjal, da se davkov ne more odpraviti temveč le znižati. Dopisnik pa je to trditev hinavsko zavil tako, da je resnična vsebina popolnoma izginila. Neverjetno je, da znajo ti ljudje tako mojsterski zavijati resnico. Nazadnje pa se to revše še baha, da so nam po zaključku shoda nekaj grenkih povedali. Toda o tem nam ni prav nič znano; a besedi se pa tudi nihče ni oglasil. Vsi navzoči so odobravali izvajanja sodruga dr. Dermote in ga z velikim zanimanjem poslušali.

Vse zavijanje pa črnim backom ne bo prav nič pomagalo, ker resnica in pravica morata zmagati in ni več daleč čas, ke bo naše nasprotnike zadela ista usoda kakor njih bratce na Dunaju.

Pragersko. (*Iz krogov prognih delavcev.*) Ker se nam slabo godi, prosimo tudi mi za malo prostora, da posvetimo nekoliko v ta kot. Prej smo imeli delovodja in preddelavca, ki sta bila le takrat nestrpna, kadar sta bila pijana. — Glede plače je pri nas jako slabo. Imamo je manj nego delavci v sosedni postaji Račje. Delavni čas je predpisan od šeste ure zjutraj do šeste ure zvečer, toda ta dva priganjača nas že silita ob pol šestih zjutraj voziti po progi s prognim vozičkom, zvečer pa še ob pol sedmih. Isti, ki gredo skozi postajo domov mu morajo tudi orodje nositi. Rekli smo, da imamo slabo plačo na tukajšnji progi. Vendar so pa tudi tu izjeme. Slabo plačo imajo le domači delavci, med tem ko dobivajo iz Hrvaškega došli delavci boljšo plačo. Treba bo tukaj trdne metle, da se nekoliko pomete s temi nevzdržljivimi razmerami. Delavcem pa kličemo: Vsi do zadnjega v organizacijo, ako si hočemo zboljšati naše razmere.

Organizirani progni delavci.

Domače vesti

Katastrofalen vihar na jadranskem morju. Grdo deževno vreme, ki je že par dni razsajalo v Trstu, je vzkipelo v noči od 14. do 15. m. m. do katastrofalne oblike. Okolu 10. ure je začelo deževati kot bi lilo iz škafov. Močno je bliskalo in treskalo. V tej obliki je močno deževalo do 1. ure popolnoči.

Tedaj je začel veter močno pihati. Nebo je bilo črno, grozovito. Pol ure pozneje je že razsajal vihar, kakršnega ne pojmijo najstarejši prebivalci mesta. Najbesnejše je divjal vihar seveda na morju. Tam se je čutil doma. Sirene parnikov, zasidranih v tržaškem pristanišču in ob obali, so tulile in klicale pomoči. Morje je bilo grozno. Visoki valovi so butali barke ob barko, parnike ob parnika in ob obal. Moštvo na parnikih in jadrnicah je klicalo pomoči in skušalo rešiti si življenje. Valovi so dosegli preko 7 metrov visokosti. Da si le nekoliko predočimo strahoto morja, je dovolj, ako povemo, da so valovi butali preko vrta na velikem trgu. In ko je vihar pojenjal, je bilo šele mogoče razumeti vso njegovo orkansko uničujočo moč.

Kopališče »Nazionale« ob pomolu S. Carlo je vihar izdrl in razdejal. Velike sode, na katerih je kopališče ležalo, so valovi vrgli na obal. Po vodi pa so plavali leseni kosi razdejanega kopališča. Dva pomorščaka, ki sta bila vposlena pri kopališču kot ponočna čuvaja, sta se komaj in ob pravem času rešila.

Stari parnik »Stadion« zasidran pred obaljo Carciotti je bil od valov zagnan ob pomol in si je tam popolnoma odbil sprednji del. Tudi moštvo tega starega parnika se je rešilo. Na enak način se je poškodovalo mnogo parnikov in jadernic. Parnik »Andromeda« je utonil popolnoma. Iz vode je molel ob plimi le jambor s svetilko. Moštvo tega parnika se je rešilo.

Dve jadrnici so valovi vrgli ob skale na zunanji strani valoloma (diga). Ena je utonila in kaže ven še samo jadre. Druga se je zadrla v skale in je nagnjena na način, da se zdi, kakor bi tonila. Enako se je zgodilo z jadrnico na notranji strani valoloma. Kako je z moštvom teh jadrnic ni še znano. Gotovo je, da se jih je nekoliko rešilo, gotovo je pa tudi da je nekoliko mornarjev našlo v razburkanem morju smrt.

Grški bark »Nikolaios« je bil od valov iztrgan vrvem s katerimi je bil privezan in so ga valovi butnili, ko so se z njim nekoliko poigrali, ob drugi valolom pred novo prosto luko pri Sv. Andrežu. Moč s katero je bil vržen, je bila strahovita. Valolom je bil vsled tega za 60 metrov razdejan in razdejan je bil popolnoma tudi bark. O usodi moštva na barku se sicer ne ve še ničesar. Toda gotovo je, da so utonili.

Pokvarjena je zelo vsa morska obal. Električni drogi so zviti in par jih je naravnost izritih iz zemlje.

Zjutraj je bila ob obali velika množica, ki je iz radovednosti šla opazovati sadove razdejalne moči grozovitega viharja. Solnce je sijalo na čistem modrem nebu, kot bi se ironično smejalo nesreči, ki je vladala uro pred zarjo ob naši obali.

Mnogo je ranjenih. Tekom 15. junija so našli **sedemnajst mrličev, nad sto oseb so še pogrešali.** Škoda je velika in lahko se trdi, da znaša več milijonov.

Iz občinske blagajne se je dovolilo kot prvo pomoč 10.000 kron za ponesrečence. Pogreba ponesrečencev se je vdeležil občinski odbor korporativno.

Izlet v Ljubljano. Ko so nas lani obiskali v Trstu ljubljanski sodrugi, je zavladalo med tržaškim delavstvom, zlasti slovenskim, mnenje, da se mora ljubljanskim sodrugom obisk vrniti. Ustrezajoč tej želji je politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke sklenil prirediti meseca julija t. l. izlet v Ljubljano. Zanimanje za ta izlet je splošno. Dan izleta in ceno voznine objavimo pravočasno. Za sedaj sprejema vpisnine za izlet sodr. Anton *Vaupotič* v Delavskem domu v Trstu. Vpisnina razven vožnje znaša 1 krono.

Prvi socialno-demokratični župan na Kranjskem. V Idriji, za Ljubljano največjem mestu Kranjske, je županom izvoljen sodrug Ivan Štravs. O volitvah v občinski odbor, v katerega je izvojenih 11 socialnih demokratov, smo svoječasno poročali.

Železniška nezgoda v Galiciji.

Na postaji Ivanje-Puste, okrajno glavarstvo Borščov sta 28. m. m. skupaj trčila dva osobna vlaka. Izmed osobja so teško ranjeni: Vlakovodje Vroblevski, Vetrykuš, Jaremkievič strojevodja Adolf-Pecha, kurjača Ornatovski in Atamančuk, sprevodniki Krolicki, Birecki in Kuras, ter poštna sprevodnika Ščerbicki in Adler. 23 potnikov je lahko poškodovanih. Materijalna škoda je velika.

INOZEMSTVO.

Železnica na Jungfrau. Silen metež je vihral v sredo 14. m. m. nad alpskimi orjaki na bernski planoti, ko so s poslednjo „mino“ razstrelili veliko „okno“ v predoru med „Ledenim morjem“ in Jungfravskim prelazom. Po triletnem trdem delu v ledeno mrzlih višavah je 14. m. m. prvi oddelek kopačev ugledal solnčno luč. 80 metrov nad »oknom« se začenja z večnim ledom pokrit Jungfravski prelaz s svojimi strahotnimi ledenimi brezni; pogled v ta brezna je tako veličastno grozen, da prevzame vsakega. Polagalci min so kar obstrmeli in sapa jim je kar zastala, ko so naenkrat uzrli pred seboj strašno sliko. Do prihodnje postaje „Jungfraujoch“ je skoro v ravni črti še dobrih 600 metrov, ki vodi tik pod ledenim hrbtiščem Jungfravskega prelaza in se konča na prostorni z ledom pokriti planoti kjer postavijo — 3500 metrov nad morjem — velik kolodvor.

Moč in delovanje strokovnih organizacij v Avstriji l. 1910.

Strokovna komisija na Dunaju je izdala poročilo o strokovnem gibanju v minulem letu. Z napeto pozornostjo je strokovno organizirano delavstvo pričakovalo poročilo, ker iz njega je razvidno: *koliko* je seperatizem, ali če hočete, avtonomizem češke soc. dem. stranke škodoval mednarodnim strokovnim organizacijam v Avstriji.

Posledica boja med češkimi avtonomisti in centralnimi zvezami, ki je v preteklem letu dosegel svoj višek je ta, *da je 29.211 članov prestopilo* iz centralnih v češke avtonomne organizacije; ker pa so centralne zveze med indiferentnimi delavci poiskale 14.520 novih članov se je numerična moč centralnih organizacij v minulem letu zmanjšala dejansko le za 14.691; število vseh strovno organiziranih delavcev pa je v tem času naraslo za okroglo 18.000.

Prav neugodno je bilo minulo leto za krščanske, narodnjaške in sploh žolte bratce, ki poskušajo s „strokovnimi“ organizacijami. Odbiti so bili v minulem letu vsi atentati podjetniških organizacij, ki nimajo — oprte na krščanske in narodnjaške organizacije — nobene bolj goreče želje, kot da decimirajo centralne organizacije razredno zavednega proletarijata. Ampak temeljito se motijo podjetniki in njih pomagači, delavski odpadniki, če mislijo, da smejo brez kazni izpodkopavati trdnjavo, ki si jo je zgradilo avstrijsko delavstvo z velikim naporom in s težkimi žrtvami. Delavstvo ima puško zmerom nabasano, preskrbljeno je s smodnikom; bojne blagajne so napolnjene, tako da zre brez strahu na bodoče boje.

Finančno poročilo je zelo razveseljivo: denarni promet v minulem letu je znašal nad 20 milijonov kron. Za potno, brezposelno in izredno podporo so izdale centralne zveze okroglo *dva milijona kron*, za bolniško, invalidno, vdovsko in sirotinsko podporo okroglo *1 milijon in 373 tisoč kron*, za stavkujoče in masreglovane 902 *tisoč kron*. Potne, brezposelne in izredne podpore so se v preteklem letu zmanjšale za 257.000 kron, bolniške, invalidne, vdovske in sirotinske podpore za 48.000 kron in podpore stavkujočim in masreglovancem za 1 milijon 346.000 kron.

Iz teh številk jasno izhaja, da je *gospodarska kriza odnehala* in da ne obtežuje več v tej meri strokovnih organizacij kot prejšnji dve leti in da mezdni boji niso bili tako obsežni in dolgotrajni kot poprej.

Vsed tega so se strokovne organizacije v lanskem letu mogočno okreplje v finančnem pogledu. Za več kot *1 milijon in 603 tisoč kron je naraslo imetje* centralnih zvez od 9 milijonov 773 tisoč na 11 milijonov 377 tisoč kron. Ta prirastek se je povečini dodelil *rezistenčnemu zakladu*, namenjenemu strokovnim bojem; s tem je v bogati meri preskrbljeno za bojno leto 1913., ko potečejo v Avstriji domalega vse kolektivne pogodbe.

Statistika je znova dokazala, da gospodarske krize mimogrede oslabe strokovno organizacijo, ne morejo pa je omajati. Avstrijske osrednje zveze so vsled svoje medsebojne solidarnosti sijajno prestale gospodarsko krizo. Upati je, da ta solidarnost premaga tudi separatistične težnje češke socialne demokracije — ne siloma, ne od danes do jutri temveč s pametnim in energičnim izvrševanjem strokovnih nalog, ki mora avstrijskemu proletarijatu ustvariti enotno razredno-bojno organizacijo.

V prihodnjem članku se ozremo na posamezne organizacije.

Iz krogov premikalnega osobja.

Ako zasledujemo izkaze nezgod med premikalnim osobjem avstrijskih železnic in vemo pod kakimi okolnostmi se dogajajo nezgode, bi se ne čudili, če bi nekega dne bile železniške uprave brez premikačev. Vsak trenutek čitamo v časopisih, da je ponesrečil kak premikač, da mu je glavo ali roko ali pa nogo odrezalo, da je bil na mestu mrtev, ali pa da je pohabljen za vse žive dni. O manjših nezgodah, ki povzročajo krajšo ali daljšo nezmožnost za službo, se niti mnogo ne govori, ker se prepogosto dogajajo.

Ako si pa te nezgode nekoliko natančneje ogledamo, najdemo njih prave vzroke v pomanjkanju osobja, vednem priganjanju, pomanjkanju prostora, nezadostni razsvetljavi ali pa sploh nje popolnem pomanjkanja itd.

Dejstvo je, da narašča promet od leta do leta. Že vsled tega bi bile uprave primorane povečati veliko število premikalnih postaj in sicer v precejšnjem obsegu. Toda uprave so mnenja, da zadostuje navadno število osobja in da je to treba pomnožiti šele tedaj, ko je povzročene materijalne škode pri vozeh in drugem že toliko, da bi se že s temi stroški za več let lahko pokrilo izdatke za potrebno pomnožitev osobja.

Vsled pomanjkanja prostora se često dogaja, da se zahteva od premikača, da bi bil na več krajih obenem. Nadpremikač bi naj bil vse v eni osebi in končni rezultat so nezgode. Odpenjati mora vozove, dajati znamenja, paziti na ogibe itd., kakor je bil dne 23. aprila t. l. slučaj v Matzleinsdorfu. Ostali premikači so bili zaposleni pri odbitih vozovih in sicer tako daleč strani, da niti videli niso, na kak način se je zgodila nezgoda. Nadpremikač ne čuti več bede, toda kaj je z njegovimi zaostalimi? Tako je z vsemi nezgodami, katerih vzrok tiči v varčevalnem sistemu. Varčuje se na stroške življenja in zdravja premikačev, ker to se dobi za mal denar.

Treba je železniškim mogotcem jasno predočiti, da premikalno osobje nima volje, še nadalje kar tako prodajati svoje zdrave ude. Osobje je že zadosti moledovalo pri vseh inštancah in opozarjalo na razne nedostatke in prosilo za odpomoč. Posebno pa je zahtevalo pomnožitev osobja, ker se mnogokrat dogaja, da premikata z enim strojem precejšno število vôz po dva moža, včasi mora celo eden sam opravljati to delo. Samoobsebi umevno je, da se v takih slučajih ni mogoče ravnati po predpisih in redno vzdrževati promet. *Tu tudi novi predpisi prav nič ne pomagajo.* Dokler se ne zgodi kakšna nezgoda, gledajo z mirno vestjo to početje predpostavljeni domače postaje kakor tudi ravnateljstva. Ko se pa prigodi kakšna nesreča, pa pridejo jahači kljukastih paragrafov in najdejo krivca tam kjer ga ni. Če bi iskali pravega krivca, bi ga morali iskati v železniški upravi sami. Krivec, ki ga najdejo organi železniške uprave, mora često

☛ Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

trpeti ostro kazen, za katero se mora pravzaprav njegova družina pokoriti. Ako kdo misli, da premikač ne občuti prehudo takih kazni, se grdo moti, ker plača je tako slaba, da vlada največja beda tam, kjer njegova žena ne zasluži več nego mož. Vsled tega je premikalno osobje že opetovano zahtevalo zboljšanja v kakršnikoli obliki. Vkljub temu, da uvidi železniška uprava slabo gmotno stanje premikalnega osobja, ne da ničesar, ker baje ni denarja. *Oh, ti prokleti dridnavti!*

Tudi glede poldrugokratnega vračunanja službene dobe za odmerjenje provizije se je premikalno osobje že opetovano obrnilo na železniško upravo. a še do danes ni druzega doseglo nego obljube. Dasiravno je premikalna služba najtežja in najnevarnejša železniška služba, se prizadetemu osobju niti tega ne dá, kar posamezne kategorije že davno imajo. Zakaj pa ni nobega premikača v pokoju, ki bi imel za seboj 35-letno premikalno službo? Ker je enostavno nemogoče skozi 35 let opravljati to službo brez škode na zdravju in življenju. Premikač je prej povožen, ali pa se ga vsled naporne službe pri vsakem vremenu poloti bolezen, ki mu onemogoči nadaljno izvrševanje službe. Torej z vso pravico izjavljamo, da je premikalna služba najtežja na železnici. Vsled tega bi bilo popolnoma opravičeno, da se tudi za to osobje vračuna poldrugokratna službena doba pri odmerjenju provizije.

Ob enem opozarjamo c. kr. železniško ministerstvo tem potom na najnujnejše zahteve premikalnega osobja: Poldrugokratno vračunanje službene dobe, mesečno doklado v znesku 24 kron, pomnožitev premikalnega osobja in normiranje potrebnih mest za mestne mojstre (Platzmeister), na ta način, da se za vsako premikalno skupino normira po eno tako mesto. Za ta mesta pa se naj ne jemlje uslužbencev od drugih kategorij, temveč edinole izmed premikačev, ker morajo ti itak dosti dolgo čakati na kako izpraznjeno mesto. Premikalnemu osobju pa kličemo: Pridružite se splošni organizaciji vsi do zadnjega moža in ne dajte se premotiti od raznih nacijonalnih in krščansko-socijalnih organizacij, ako hočete uresničiti vaše zahteve. Ako se bodete z združenimi močmi bojevali, bodo uprave primorane vam podeliti kar zahtevate. Torej vsi v splošno organizacijo!

OBČNI ZBOR

splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo.

Dne 24. junija t. l. so na Dunaju v delavskem domu v X. okraju pričele razprave delegacijskega zbora naše organizacije. Navzočih je bilo 189 delegatov in 24 gostov. Centralno tajništvo je bilo zastopano po celokupnem centralnem odboru, centralno tajništvo po sodrugu Tomschiku, pokrajinska tajništva pa po sodrugih: Brodecky, Kaczanowski in Kopač. Za strankino zastopstvo je bil navzoč sodr. dr. Adler, za strokovno komisijo sodr. Domes in pa pravni zastopnik železničarske organizacije, dr. Katz.

V predsedstvu so bili sodr.: Schwab predsednik, Wabitsch namestnik, Maj in Andrasitz zapisnikarja.

Po kratki debati je bil sprejet sledeči dnevni red:

I. Poročila: a) predsednika, b) centralnega tajništva, c) pokrajinskih tajništev, d) uprave (blagajniškega poročila), e) strokovno časopisje, f) kontrolne komisije.

II. Organizacija in taktika, sprememba pravil in smrtna podpora. Poročevalca sodr. Josip Tomschik in Rudolf Müller.

III. Volitev centralnega vodstva in kontrolne komisije.

IV. Socialno zavarovanje in železničarji (zavzemanje stališča napram zakonski podlagi). Poročevelec Rudolf Müller.

V. nov načrt kazenskega zakona. Poročevalec dr. Harpner.

VI. Varstveno nadzorstvo na železnicah. Poročevalec Rudolf Müller.

VII. Zadružništvo (konzumna društva, stavbinske zadruge, stanovanjska oskrba itd.) Poročevalec Rudolf Müller.

VIII. Separatizem in strokovna organizacija železničarjev. (Zavzemanje stališča). Poročevalca Josip Tomschik in Viljem Brodecky.

IX. Predlogi in vprašanja.

Predno se preide na dnevni red, dobi besedo sodr. dr. **Adler,** *ki pozdravlja delegacijski zbor v imenu parlamentarične zveze in poroča o prestanem boju. Posebno pa povdarja, da nas čaka še mnogo težkega dela, ki mora biti opravljeno, ako si hočemo ohraniti koalicijsko pravo. Važnejše nego kdaj je spoznanje, da je organizacija činitelj, brez katerega je tudi najmočnejše parlamentarično zastopstvo brez posebnega uspeha. Raditega tudi sedaj ni čas počitka, temveč novo delo mora pomnožiti našo moč. V tem smislu želim Vašim razpravam najboljši uspeh. (Burno odobravanje).*

Sodr. **Domes** *pozdravlja delegacijski zbor v imenu strokovne komisije in izraža željo, da bi se pri tem posvetovanju našlo nova pota k nadaljnim uspehom.*

Nato se preide k dnevnemu redu. Centralni predsednik sodr. **Schwab** *poroča o delovanju organizacije. Omenja na kratko akcije, ki jih je izvedla organizacija tekom zadnjih dveh let. Posebno važna je uvrstitev na podržavljenih železnicah. Naloga, ki si jo je stavila organizacija, da pri teh akcijah varuje pravice in interese uslužbencev, se lahko smatra posrečeni, dasiravno se marsikateremu poedincu niso izpolnile vse želje. Pri vseh prejšnjih podržavljenjih se je prevzemalo osobje ravnotako kakor mrtev obratni materijal. Tokrat pa se je prvič oziralo na pridobljenje pravice, ker je močna organizacija varovala interese delavcev in nastavljencev.*

Sodr. **Tomschik** *poroča o napredku organizacije, o njenih bojih in pridobitvah.*

Leta 1909 je bila naša naloga, da podremo v železniško ministrstvo, ki še danih obljub ni izpolnilo. Ravnoisto je bilo potrebno pri upravi južne kakor tudi bušte-hradske železnice. Nato so prišla podržavljenja državnoželezniške družbe in avstrijske severozapadne železnice.

Leta 1910 se je v prlamentu stavilo predloge glede priboljškov raznim kategorijam. Tako n. pr. se je zahtevalo nočno doklado za čuvaje, avtomatiko itd. Znano vam je tudi, da smo leta 1908 z železniško upravo sklenili premirje na štiri leta. Ker pa je draginja vedno bolj naraščala, smo sklicali shod, na katerem smo se odkrižali te pogodbe.

V februvarju 1910 smo predložili spomenico, katero je dne 5. julija 1910 potrdila v to svrho v Maribor sklicana konferenca.

To pa so storile tudi druge organizacije, med temi tudi uradniška, ki je odpovedala koalicijo. L. 1907 so uradniki z našo pomočjo dosegli mnogo več nego druge kategorije in mislili so, da bode vedno tako. Dosegli so potom organizacije avtomatiko, katero je pa ministrstvo z ozirom na državne uslužbence in uradnike zopet preklicalo. Mi pa zanje nismo mogli stopiti v pasivni odpor, ker smo za uslužbence dosegli 14 milijonov kron. Pa tudi radi politične situvacije to ni bilo mogoče. Od tega časa so uradniki na vseh koalicijskih sejah igrali radikalce.

Če bi mi bili to storili v trenotku ko je pretila vojna s Srbijo, bi nam javnost pripomogla k razpustu organizacije. Leta 1910 pa so bile vse državne blagajne prazne vsled aneksije Bosne in Hercegovine. Vsled tega ni bilo mogoče kaj radikalnega storiti. To priliko pa so uradniki porabili in izstopili so iz koalicije.

Ko so južno železniški uradniki zvedeli, da je naša organizacija sklenila izvati konsekvence, ako juznoželezniška uprava do 1. septembra ne izpolni svojih obljub, so si napravili nekako koalicijo brez naše organizacije. Ta koalicija je 14. sept. proklamirala pasivni odpor, da bi prehitela našo organizacijo in jo polegnila za seboj, kar se ji je pa izjalovilo.

V našem poročilu pa se moramo ozirati personalne komisije. Te niso všeč železniškim upravam, ker jih skušajo na vsak način diskreditirati. Najprej se jih je decentraliziralo zato, da dobijo tudi krščanski socialci in pa nacijonalci kako zastopstvo, ki bi ga drugače ne imeli, ker jih je premalo. Kakor so personalne komisije sedaj, nam le oslabljajo naše gibanje, ker se pri raznih ravnateljstvih prepirajo glede kompetence v raznih zadevah. Ako pa pride k upravi deputacija, se jo zavrne na personalno komisijo.

Posredovanj je bilo izvršenih toliko število, da nam sodrugi ne morejo odreči priznanja.

Drugo poglavje naše organizacije je fluktuacija. Ob času velikih uspehov pridejo indiferentni kar trumoma k nam. Ni je pa organizacije, ki bi imela vedno le velike uspehe. Ako pa ti izostanejo, nas taki člani zopet zapuščajo, ker menijo, da za več časa ni nič za pridobiti in vsled tega si lahko »prihranijo prispevke«. Da se temu odpomore, je važna naloga delegacijskega zbora, da se posveluje in sklepa o primernih sredstvih.

Nato sledijo poročila češkega, poljskega in slovenskega tajništva.

Sodr. **Müller** *poroča o denarnem stanju organizacije in strokovnih listov. Iz poročila je razvidno, da z vsakim letom naraščajo ugodnosti, ki jih nudi organizacija svojim članom. Organizacija je imela leta 1909 skupnih dohodkov 484.096 kron 42 vinarjev, leta 1910 pa 471.494 kron 54 vin. Izdatkov je bilo l. 1909 skupaj 454.235 kron 82 vin., l. 1910 pa 468.426 kron 29 vin. Pravovarstvenih stroškov je bilo l. 1910 84.194 kron 86 vinarjev; narasli so napram prejšnjemu letu za 7.861 kron 42 vin. Vrhutega so še krajevne skupine v lastnem delokrogu izdale za pravovarstvo 1784 kron 45 vin. Za podpore se je izdalo skupno svoto 59.334 kron 2 vin. Stroški za shode so znašali 31.018 kron 62 vin. za izpopolnjevanje knjižnic v skupinah pa 8893 kron 92 vin. Organizacija poseduje 49.236 knjig v vrednosti 73.400 kron.*

V agitatorične svrhe se je porabilo 51.997 kron 42 vin. Ker je bilo izvedenih veliko število akcij, je svota napram prejšnjemu letu (1909) narasla za 2739 kron 15 vin. Za centralno tajništvo in upravo se je izdalo 39.997 kron 52 vin., za pokrajinska tajništva, katerih so člani v rastoči meri posluževali, pa 39.012 kron 51 vin. Organizacija ima sedaj štiri strokovne liste in sicer: nemškega, slovenskega, češkega in poljskega.

Zavarovanje proti nezaposlenosti na Angleškem.

Zavarovanje proti nezaposlenosti je nedvomno najvažnejše socialno-politično vprašanje naše dobe; dasi trka z vso silo na duri kapitalistične družbe, se ga doslej še nobena država ni resno in vspešno lotila.

Prodiranje kapitalizma donaša ogromnim delavskim masam neizmerno gorjé. Mašine, s katerimi zamenjavajo kapitalistični podjetniki živo človeško delo, mečejo dan za dnem veliko število delavcev na cesto. Neurejena, s konsumnimi potrebami ljudstva nesoglasna produkcija, iz proste konkurence izvirajoča proizvajalna anarhija, najhujše tepe delavske sloje. Delavec, ki v ugodnem času, v času industrijskega procvita, komaj toliko zasluži, da za silo ustreza najnujnejšim zahtevam življenja, zapade v času gospodarskega zastoja, ki pomenja zanj nezaposlenost, s svojo rodbino najhujši bedi in popolnemu fizičnemu propadu.

Očividna je resnica, ki jo je Marx nad vse jasno izrazil v Komunističnem Manifestu, *da mora vsaka družba zagotavljati tistim slojem, ki ustvarjajo pogoje njenega gospodarskega obstanka, vsaj golo življenje.* Gospodar, ki s sužnji obdelava prostrane plantaže in ki od njihovega krvavega dela posnema bogate dobičke, je prav živo interesiran na tem, da mu sužnji od vsega hudega ne poginejo, da se mu ne osuši živi vir rastočih dobičkov. Prav tako je tudi v moderni družbi golo življenje proletarcev nujen predpogoj za kapitalistične profite: kapitalizem m o r a delavstvu zagotoviti obstanek, da more izkoriščati njegovo delo.

Na drugi strani so pa nezaposlene delavske mase grozeča nevarnost za obstoj meščanskih držav, zakaj nezadovoljne te mase, ki ne morejo nič zgubiti, ki pa si lahko pribore dostojno človeško življenje, tvorijo najbojevitejši kader socialne revolucije.

Po vsem tem je razumljivo, da meščanske države razmišljajo in ugibljejo o zavarovanju proti nezaposlenosti — ne da zavarujejo delavstvo pred grozečo bedo, temveč da si zasigurajo nadaljno izkoriščanje in da zavarujejo svoj profit pred viharjem socialne revolucije. Prav tako pa je razumljiva popolna brezvspešnost vseh dosedanjih poskusov, zakaj nezaposlenost je nujna priteklina na kapitalistični lastnini sloneče moderne gospodarske anarhije, ki jo kakor temna senca spremlja vsepovsod. Možne so posamezne remedure, drobne krpice, ampak resno zavarovanje proti nezaposlenosti je mogoče le z odpravo kapitalistične lastnine, je izvedljivo le v kolektivistični, na družabni lastnini organizirani družbi.

Angleški državni kancelar Lloyd-George (izg.: lojdžordž) je predložil angleškemu parlamentu obsežno predlogo o zavarovanju proti nezaposlenosti, ki je prvi večji korak na tem polju in ki vsled tega zasluži vso pozornost delavstva. Njegov sistem razpada na dva dela.

I. *Obvezno zavarovanje proti nezaposlenosti,* ki za enkrat obsega le vse stavbne stroke, ki pa ga vlada lahko razširi tudi na druge kategorije.

II. *Podpiranje prostovoljnih organizacij,* ki nudijo svojim članom denarne podpore v slučaju nezaposlenosti.

Vladna predloga ni radikalna, temveč le prvi plah poskus. Podlago zavarovanja proti nezaposlenosti tvorijo po vladnem načrtu *državne delovne borze,* ki bodo delavcem izdajala delavske knjižice. Delavca brez take knjižice podjetnik ne sme sprejeti v službo. Tedenski prispevek bo znašal 5 penc, to je okroglo 45 vinarjev; prispevki se bodo kvitirali s posebnimi znamkami. Podjetnik, ki plača prispevek za celo leto vnaprej, bo plačal le 15 šilingov na leto, dočim more pri tedenskem vplačevanju plačati 22 šilingov. S tem hoče vlada uplivati na podjetnike, da ne menjavajo svojih delavcev, kar je tako v interesu delavstva, kakor tudi v interesu države, da ji ni treba plačevati podpor v slučaju nezaposlenosti.

Zavarovalna dolžnost obsega vse delavce, stare nad 18 let, izimši delovodje in trgovske uslužbence. Država prispeva tretjino vseh prispevkov. Nezaposleni imajo pravico do podpore stoprav po 26-tedenskem zavarovanju. Podporo vživajo največ 15 tednov v letu in znaša na teden nekaj nad 8 kron v konstrukcijski stroki in ladjedelnicah, in po 7 kron v stavbni stroki. Vzrok razlike je ta, da je nezaposlenost v stavbni stroki večja kot v ostalih strokah, dočim so prispevki povsod enaki. Podpora se ne izplačuje ob nezaposlenosti vsled stavke ali izključitve; takisto izgubi delavec pravico do podpore za 6 tednov, če izgubi službo po lastni krivdi. Če se ob hudih gospodarskih krizah posuši zavarovalni fond, sme vlada dajati zavarovalnemu fondu predujme.

Ako najde delavska borza za nezaposlenega delavca pripravno službo, jo delavec mora sprejeti, sicer ugasne njegova pravica do podpore. Če se izkaže, da je vzrok nezaposlenosti nezadostna ročnost ali pomankljivo znanje, delavska borza delavcu lahko naloži dolžnost, da si pridobi potrebno tehnično znanje. Ta določba je sicer naperjena proti delomržnim ljudem, ampak nevarnost je, da bodo uradi zlorabljali to določbo na korist zavarovalnega fonda. Nasprotno pa je koristna določba, da se podpore ne izplačujejo, ob stavkah in izključitvah; s tem je odstranjen vpliv države na mezdne boje, ki koristi le podjetnikom in utemeljuje potrebo mogočnih delavskih organizacij, katerim pripada v takih slučajih skrb za gmotno podporo delavstva.

Kakor je videti, ima vladna predloga mnogo nedostatkov; ampak že dejstvo, da se je angleška država lotila najtežjega problema socialnega zavarovanja, zasluži živo pozornost delavstva.

Delavsko gibanje.

Mednarodno strokovno gibanje v l. 1909.

Ravnokar je izšlo izvestje mednarodnega tajništva strokovnih deželnih central, ki nam poroča o stanju strokovnega gibanja v dvajsetih deželah, zastopanih v mednarodnem tajništvu. Da se je izvestje malo zakasnelo, je krivo to, da so posamezne deželne centrale svoja poročila prav dolgo zavlačevala. Nekatera poročila so v svojih statističnih podatkih precej pomanjkljiva; v posameznih deželah (celo na *Angleškem*) nimano niti popolnih podatkov o številu članov. V splošnem so poslale poročila vse v tajništvu zastopane dežele. Prvokrat imamo tako poročilo tudi iz *Rumunske.* Med tem pa se v Rusiji ni moglo dobiti številnih podatkov, ker tam niti „legalnim“ (zakonito dovoljenim društvom ni mogoče, da bi se združila v tesnejšo zvezo. Stik s *Turčijo* in *Argentinijo* se vzdržava potom korespondence, do tesnejšega stika se ni moglo še priti. Tudi *Avstralija* še ni pridružila mednarodnemu tajništvu, ker tam še zmirom manjka centralne inštance. Kakor pa izhaja iz poročila tajnika strokovnega kartela v *Carltonu* (Viktoria), so strokovne organizacije Avstralskih Zveznih držav v zadnjih letih zelo napredovale. Strokovnemu kartelu v Carltonu n. pr. pripada 94 strokovnih organizacij, v katerih deluje 40 fiksno nastavljenih tajnikov.

Kar se tiče števila organiziranega delavstva, je *Nemčija* prekosila Angleško, ki je bila dosedaj na prvem mestu. Glede doli navedenih angleških številk treba vsekako pripomniti, da se nanašajo na leto 1908. Ker se tam uradno štetje članov strokovnih organizacij vrši samo vsaki dve leti.

Splošno pokazuje izvestje o strokovnem gibanju za leto 1909. velik narastek mednarodno organiziranega proletarijata.

Tako je bilo l. 1909. število strokovno organiziranih (števila l. 1908. prinašamo v oklepajih):

Nemčija	2,447.578 (2,382.401)
Angleška	2,406.746 (2,406.746)
Zjedinjene države	1,710.433 (1,588.000)
Francija	977.350 (294.918)
Italija	783.538 (546.650)
Avstrija (centr. organizacija)	455.410 (482.279)
Švedska	148.649 (219.000)
Nizozemska	145.000 (128.845)
Belgija	138.928 (147.058)
Danska	121.295 (120.850)
Švica	112.613 (113.800)
Ogrska	85.266 (102.054)
Norveška	44.233 (48.157)
Španska	40.984 (44.912)
Finska	24.928 (24.009)
Bolgarska	18.753 (12.933)
Rumunska	8515 — (?)
Bosna in Hercegovina	4470 (3097)
Srbija	4462 (3238)
Hrvatska	4361 (4520)

Za Francijo je bilo v prejšnjem letu navedeno samo število članov tistih strokovnih organizacij, ki so bile priklopljene mednarodnemu tajništvu, dočim se je tokrat določilo na podlagi poročila statističnega urada število članov *vseh* strokovnih organizacij. Za Ogrsko, Srbijo, Rumunske in Špansko se je moglo radi pomanjkanja drugih podatkov konštatirati samo število članov tistih organizacij, ki so priklopljene mednarodnemu tajništvu. Skupno število vseh strokovno organiziranih je v teh deželah deloma znatno večje.

Za vse v mednarodnem tajništvu zastopane dežele izkazuje tabela skupno 9,583.193 8,669.843) strokovno organiziranih članov; razen teh je še Avstralija, ki je štela leta 1908. (decembra) 239.293 (1907: 213.321) strokovno organiziranih delavcev in Argentinija z 22.457 (1908: 28.625) strokovno organiziranimi delavci, tako da je število strokovno organiziranih, kj je prejšnje leto znašalo 9.308.157, med katerimi pa nista bili všteti Rumunska in Argentinsha, naraslo leta 1909. na 9,845.243.

Med tem so se pa v posameznih deželah strokovne organizacije zopet znatno pomnožile, tako da se nikakor ne bomo motili, *ako danes armade organiziranega delavstva v kulturnih državah cenimo na 10 milionov.*

O dohodkih in izdatkih strokovnih organizacij je poročalo samo 15 dežel v zkupnim številom 6,692.283 (5,000.326) organiziranccv; manjkajo pa podatki o Franciji, Belgiji, Rumunski. Španski in o Zjedinjenih državah.

V 15 (14) deželah, ki so vposlale tozadevna poročila, so imele strokovne organizacije *dohodkov* 132,253.228 mark (126,387.013 mark (*izdatkov* 117,639.115 m. (109,991.690 mark), blagajniškega premoženja pa 182,936.115 mark (175,909.670) mark. Izmed izdatkov odpade na podporo potujočim 1,414.136 mark 1,491.279), na podporo nezaposlenim 22,193.888 (21,438.471) mark, na bolniško podporo 20,844.473 (20,073.015) mark, na podporo invalidov 7,379.120 (7,464.619) mark, na pogrebnino 3,566,075 (3,327.875) mark, na druge podpore 2,312.130 (2,784.211) mark; za vse te podpore vsevkupno 57,707.822 (56,579.740) mark. Za *stavke in izključitve* so izdale v letu 1909, v 14 deželah 26,627.902 marki, l. 1908. v 11 deželah 15,727.870 mark l. 1907 ravnotako v 11 deželah 19,601.413 mark. Največji izdatek za stavke in izključitve izkazuje Nemčija z 8,616.366 (6,814.994) markami; potem sledi Švedska s 5,128.280(3,208.035) markami, Angleška z 2,667.260 (2,667.260) markami in *Avstrija,* ki je izdala v ta namen 1,873.938 (1,212.102) mark. Skoraj v nobeni deželi strokovno gibanje ni popolnoma edinstveno; večinoma obstojajo poleg deželne centrale, ki je pridružena mednarodnemu tajništvu, še strokovne organizacije drugih smeri. (V Nemčiji n. pr. štejejo takozvane krščanske strokovne organizacije 270.751 član., na Hirsch-Dunkerjeve jih odpade 108.028).

V splošnem priča to poročilo o mogočnem gibanju, o sili in eneržiji, o nepremagljivi volji delavskega razreda, da si izsili priznanje in uvaževanje svojih pravic.

Gospodarski pregled.

Tovarniško zakonodajstvo v Avstraliji.

Avstralske države so že davno glede socialnega napredka na prvem mestu. Sedaj je izšla novela k zelandskemu fabriškemu zakonu z leta 1908, ki donaša delavstvu novih uspehov. Tako mora odslej tovarnar voditi seznamek vseh delavcev, ki še niso dosegli 22 let; iz seznamka mora biti razvidno število tedenskih ur. Otroci izpod 13 let sploh ne smejo biti zaposleni v tovarnah; nad trinajst let starim otrokom je dovoljeno tovarniško delo le pod pogojem, da se izkažejo s šolsko izpustnico; delo otrok v prostorih, kjer teko stroji, pa je sploh prepovedano. Čezurno delo je dovoljeno le v obsegu 90 ur na leto; v izjemnih slučajih sme fabriški nadzornik dovoliti nadajnih 30 ur čezurnega dela. Na dan čezurno delo ne sme presegati 3 ur, in sploh je čezurno delo dovoljeno le dva dni v tednu. Za čezurno delo je treba v vsakem posameznem slučaju dovoljenja obrtnega nadzornika, ki mora biti v tovarni razgrnjeno. Nadzornik vodi natančen seznam delavcev, ki delajo čez čas. Če čezurno delo delavcem ni bilo dan poprej na-

Dober tek! Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jeve odvajalne Rhabarbara krogljice z znamko „Elsa-krogljice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatljic franco 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici. Elsa trg 275 (Hrvatsko).

znanjeno, mora podjetnik delavcem oskrbeti večerjo, ali pa jih odškodovati z 1 K 20 v. Najvišji delovni čas za odrasle — nad 16 let stare — moške znaša 48 ur na teden ali 8 in tričetrt ur na dan. Nepretrgano delo sme znašati kvečjemu 5 ur, sicer morajo imeti delavci tričetrturen oddih.

Podraženje žita. V Budimpešti se vrši brezvestno oderuštvo z živili, katero podpirajo na eni strani nezadostne zaloge živil, na drugi strani pa hudobne manipulacije mešetarjev in mlinarjev. Budimpeštanski mlini so sklenili, da 14 dni ne bodo mleli, ker baje ne morejo dobiti dovolj žita. Vsled tega je poskočila cena pšenice od 11 K 82 v na 11 K 97 v, cena rži pa od 9 K 37 v na 9 K 43 v. To je cena za blago, ki ima priti šele po žetvi na trg. Špekulanti pričakujejo letos slabo žetev in visoke cene. Za sedanjo zalogo so cene mnogo višje. Na Dunaju je bila pšenica pred nekaj dnevi po 15·50 K do do 14·10 K; rž pa po 9·45 K do 9·90 K. To so posledice avstrijske gospodarske politike, ki rajše izroča ljudstvo stradanju, kakor da bi pripustila toliko živil v državo, da ne bi mogli veleposestniki in borzni špekulanti uganjati tako nesramnega oderuštva.

Podraženje živil. Dunajski profesor dr. Rudolf *Kobatsch* navaja svoji brošuri cene živil, ki so bile na Dunaju sledeče:

	1900	1909	Prirastek v odstotkih
	k r o n		
pšenična moka (50 kg)	8·76	15·50	84
ržen kruh (1 kg)	—·20	—·28	40
mešan kruh (1 kg)	—·25	—·35	40
navadna zelenjava (1 kg)	—·28	—·44	57·1
slanina (1 kg)	1·08	1·45	37
mast (1 kg)	1·12	1·64	47·3
surovo maslo (1 kg)	2·30	3·08	33·9
pivo (1 liter)	—·28	—·37	32·1
žganje (1 liter)	—·50	1·13	101·7
krompir (1 hektoliter)	1·30	7·88	35·8

Cene tu navedenih živil so se torej tekom devetih let zvišale od 32·1 do 101·7 odstotkov, povprečno za 50 odstotkov.

Ali so se zvišale tudi mezde za 50 odstotkov?

G. Kobatsch je tajnik nižjeavstrijskega obrtnega društva. Vkljub temu pa bo z izkoriščevalci vred zabavljal o poželjivosti delavstva, ker to zahteva par vinarjev zvišanja mezde, da se vsaj deloma ubrani posledic neznosne draginje.

RAZNE STVARI.

Naročen dinamitni atentat. Peklenska nakana, ki so jo naperili amerikanski podjetniki, združeni v t. zv. »*National Erektors Association*« proti bratoma Mac Namara in proti organizaciji stavbnih ključarjev, se je sramotno izjalovila. James Elliot je priznal, da so se zaupniki imenovane podjetniške zveze obračali nanj po informacije, kako se dado mostovi in druge stavbe z dinamitom razstreliti. Osemkrat so ga ti poštenjaki vprašali za svet in obljubili so mu **1000** dolarjev nagrade. Svojo besedo so ti izvržki snedli, vzlic temu, da se jim je razstrelba plavža v Clevelandu posrečila in da se je tudi razrušitev stevbenvilskega mostu gladko iztekla. Kakor je našim čitateljem še v spominu, je tedaj vse meščansko časopisje oba zločina podtaknilo organiziranemu delavstvu. Burns, lastnik detektivne agenture in glavno orodje kapitalistične zveze se je nekoč proti Elliotu pohvalil, da „mu ne odide **100.000** dolarjev, če se mu posreči s sodno obsodbo uničiti organizacijo stavbnih ključarjev“. Da voditelj te organizacije Mac Namara ni niti najmanj udeležen pri zločinski razstrelbi poslopja v Los Angelos, ki je zahtevala 21 človeških žrtev, je dognano po tem, ker je predsedoval Mac Namara ob času razstrelbe nekaj tisoč kilometrov od Los Angelosa oddaljenemu strokovnemu kongresu. Dognano in pribito je, da je zveza podjetnikov aranžirala peklensko hudodelstvo in da ga je potom meščanskega časopisja podtaknila delavstvu. Na ta način je hotela neustrašena brata Mac Namara izročiti rablju in razbiti organizacijo. Le vsled hitrega nastopa vsega amerikanskega delavstva je ta zlobni načrt žalostno izpodletel.

Shod za gluhoneme. V Berlinu so imeli v nedeljo nenavadno zanimiv shod. Sklicali so ga socialni domokratje za — gluhoneme. Na dnevnem redu so bile državnozborske volitve, poročevalec pa je bil sodrug Siegfried Meyer, ki je seveda „govoril“ z znamenji. Ta shod je tudi značilen za živo zanimanje, ki vlada v Nemčiji že sedaj za prihodnje državnozborske volitve.

Zdravstveni vlak namenoma zažgan. — Senator grof Medem, ki preiskuje upravne razmere v Sibiriji, je razkril naravnost neverjeten dogodek izza rusko-japonske vojske. Na sibirski železnici je 25. decembra 1905 skočil v bližini postaje Vodorastel s tira zdravstveni vlak, ki ga je opremila velika kneginja Olga Nikolajevna, carjeva najstarejša hčerka. Pri tej nezgodi so se poškodovali le trije vozovi; da spravi ves dogodek kratkim potom s sveta, je ukazal postajenačelnik ves vlak, ki je bil opremljen z dragocenimi lazaretnimi napravami, politi s petrolejem in ga zažgati. V nekaj urah je od vsega vlaka ostalo le še železje, ki ga je postajenačelnik prodal za staro železo. Vrednost zažganega vlaka je znašala okroglo miljon rubljev. Da se zadeva ni izvedela v Peterburg, je postajenačelnik poročal, da so Japonci cel vlak zaplenili.

Napredek v morilni stroki. Ameriško časopisje poroča, da je svobodna Amerika prekosila vse ostale države z uvedbo topov, ki merijo v premeru 14 col. Novi topovi, ki so namenjeni za oboroževanje amerikanskih dridnavtk, so največji na svetu. Vsak projektil (krogla) tehta štirinajststo funtov, za vsak strel, ki velja 750 dolarjev, je treba 450 funtov smodnika. Topovi streljajo na daljavo 14 pomorskih milj; na triinpol milje prebije krogla najboljši oklop v debelosti poldruge pedi. Samo ob sebi se razume, da bodo vse države brž skušale nadkriliti Ameriko s še večjimi orjaki.

Vsegamogočni gospod iz biharskega okraja.

Pred nekaj dnevi se je hotel peljati grof Štefan Tisza, najoholejši in najbrutalnejši izmed bečarskih politiko v spostaje Nagy-Szalonta v Budimpešto. Cesta, ki vodi na postajo, pa je bila z železniškimi zapornicami zagrabljena in Njegova Vsegamogočnost je zamudila vlak — kar se je zgodilo že tisočerim zemljanom prej in se bo dogajalo tudi še poslej. Grof Štefan Tisza pa se je spravil nad službujočega postajnega uradnika, vzrojil nad njim, češ da bi zatvornice ne smele biti zaprte, in je kar enostavno zahteval, da uradnik z brzojavnim avizom ustavi vlak in ga pokliče nazaj na postajo. Ker je Štefan Tisza vsegamogočen, uradniku ni ostajalo druzega, kot da je ubogal grofovsko povelje. Vlak se je vrnil na postajo in grof Štefan Tisza je složno zasedel svoj kupé. Ta dogodek, ki je verna slika bečarske oholosti, je vzbudila v časopisju obilo prahu in v parlamentu se pripravlja o tej aferi interpelacija. Grof skuša vso stvar ublažiti, češ da je vlak zamudilo veliko število ljudi, ampak značaju ogrskega magnata primernejša se nam zdi prva verzija.

Vršijo se sledeči shodi:

3. julija t. l. **občni zbor krajevne skupine Ljubljana z običajnim dnevnim redom.**

* * *

Občni zbor podružnice Sp. Šiška se vrši *4. julija t. l. ob 8. uri zvečer* **v prostorih gostilne sodruga Lukežiča. Cenjeni člani so vabljeni, da se ga vdeleže točno in polnoštevilno.**

Dnevni red je: I. Poročilo o delovanju vodstva. II. Volitev novega odbora. III. Razno.

Za odbor: Udovč.

5. julija t. l. **železničarski shod skupine Zidan most. Dnevni red: Poročilo o občnem zboru centrale.**

* * *

6. julija. t. l. **železničarski shod skupine Pragersko. Dnevni red: Poročilo o občnem zboru centrale.**

* * *

7. julija t. l. **shod skupine Ptuj.**

* * *

8. julija t. l. **shod skupine Celje.**

* * *

Na vseh teh shodih poroča sodr. Kopač.

Naznanilo.

Vsem našim članom naznanjamo, da so v tržaškem tajništvu od 1. julija t. l. naprej začasno uvedene uradne ure od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar** in **Zarja.**

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka **političnih in leposlovnih revij** in **časnikov v vseh jezikih.**

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastonj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna	**K 18·—**
polletna	**„ 9·—**
četrtletna	**„ 4·50**
mesečna	**„ 1·50**
za inozemstvo celoletno	**„ 30·—**

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na **„ZARJO“.**

Izdajatelj in odgovorni urednik *Josip Kopač.*
Tiska *Dragotin Priora* v Kopru.